

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Ο ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΣ ΧΩΡΟΣ ΤΟΥ
ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ

ΕΠΙΔΙΩΚΟΜΕΝΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Ο μαθητής/-τρια να είναι σε θέση:

- ☉ Να περιγράφει την κατάλληλη διαμόρφωση και οργάνωση του εξωτερικού χώρου.
- ☉ Να επιλέγει σωστά τον εξοπλισμό για τη διαρρύθμιση του εξωτερικού χώρου, λαμβάνοντας υπόψη τις ηλικίες των παιδιών.
- ☉ Να κατανοεί τη σπουδαιότητα των γωνιών, εργαστηρίων και δραστηριοτήτων στον εξωτερικό χώρο.
- ☉ Να προετοιμάζει και να οργανώνει γωνιές, εργαστήρια και δραστηριότητες στην αυλή, ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν.

7.1**Διαρρύθμιση και Εξοπλισμός του Εξωτερικού Χώρου**

Εικόνα 7.1.α

Ο εξωτερικός χώρος σε Βρεφονηπιακό Σταθμό

- Λαμβάνοντας υπόψη όσα προαναφέρθηκαν σχετικά με την παιδαγωγική διάσταση του χώρου, μπορούμε να συμπεράνουμε ότι παρόμοια με τον εσωτερικό χώρο και ο εξωτερικός οφείλει να είναι **κατάλληλα**

διαμορφωμένος, ώστε να προσελκύει το παιδί. Ο εξωτερικός χώρος πρέπει να αντανακλά τη ζεστή ατμόσφαιρα του εσωτερικού χώρου και επιπλέον να εμπνέει ασφάλεια και σιγουριά, καθώς αποτελεί την πρώτη εικόνα και επαφή που έχει το παιδί με το Βρεφονηπιακό Σταθμό. Η σχέση ανάμεσα στον εσωτερικό και τον εξωτερικό χώρο του Βρεφονηπιακού Σταθμού πρέπει να είναι άμεση και να υπάρχουν κοινοί χώροι άμεσης μετάβασης από τον έναν στον άλλον.

- Επειδή ο εξωτερικός χώρος από μόνος του προκαλεί το παιδί για πιο δραστήρια και δυναμικά παιχνίδια αλλά και επειδή πρόκειται για χώρο όπου το παιδί μπορεί να αφεθεί εξ ολοκλήρου σε ένα "ξέφρενο" παιχνίδι, είναι λάθος να εξομαλύνεται το έδαφος, πιστεύοντας ότι έτσι θα αποφευχθούν τυχόν ατυχήματα. **Κάποιες ανωμαλίες του εδάφους επιβάλλεται να διατηρηθούν**, καθώς και στο παιδί θα προκαλέσουν ενδιαφέρον αλλά και θα δώσουν τη δυνατότητα στον/στην βρεφονηπιοκόμο να οργανώσει σωματικές ασκήσεις χωρίς κανένα "εξειδικευμένο" υλικό.
- Γι' αυτό, ο εξωτερικός χώρος/ η αυλή θα πρέπει **να έχει πράσινο και να είναι ευρύχωρος** δίνοντας έτσι τη δυνατότητα για ελεύθερο παιχνίδι, για οργανωμένη δραστηριότητα και ψυχαγωγία του παιδιού με συγκεκριμένα παιχνίδια. Σε περίπτωση που ο Βρεφονηπιακός Σταθμός δε διαθέτει πράσινο, το προσωπικό του Σταθμού θα πρέπει να το διαμορφώσει. Σ' αυτή τη δραστηριότητα μπορεί να ζητηθεί η συνεργασία γονέων που έχουν σχετική εμπειρία και γνώσεις και ακόμα να εμπλακούν και τα ίδια τα παιδιά. Για παράδειγμα, φυτεύουμε μαζί με τα παιδιά διάφορα λουλούδια και μικρά δέντρα και τους αναθέτουμε την φροντίδα και την περιποίησή τους.
- Ο εξωτερικός χώρος θα πρέπει, όπως είπαμε, να είναι **ευρύχωρος**, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα παιδιά χρειάζονται ελεύθερο χώρο για να τρέξουν, να παίξουν με τα παιχνίδια τους ή να οργανώσουν το παιχνίδι τους σε συγκεκριμένες γωνιές ή εργαστήρια.
- Όσον αφορά τη **διαμόρφωση και τον εξοπλισμό του εξωτερικού χώρου** θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα εξής:
  - ✓ Γύρω από τα διάφορα παιχνίδια που βρίσκονται στην αυλή (π.χ. κούνιες, όργανα αναρρίχησης κτλ.) θα πρέπει να υπάρχει και ο αντίστοιχος χώρος ασφαλείας.
  - ✓ Τα κινητά αντικείμενα (π.χ. καροτσάκια, ποδήλατα) θα πρέπει να φυλάσσονται σε μια αποθήκη, προκειμένου να μην είναι σκόρπια.
  - ✓ Τα παιχνίδια να είναι από ανθεκτικά υλικά και ασφαλή αφήνοντας συγχρόνως ελευθερία στο παιδί για προσωπική δημιουργία και φαντασία.

- ✓ Θα πρέπει να υπάρχουν γωνιές και εργαστήρια καθώς και κάποιος χώρος για υπαίθριες εκδηλώσεις, ή τουλάχιστον να είναι σχετικά εύκολη η διαμόρφωσή του, όταν παρουσιαστεί η ανάγκη.

ΕΙΔΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΓΙΑ ΒΡΕΦΗ (1- 2:6 ΕΤΩΝ)

- Κούνιες με προστατευτικούς ιμάντες κατάλληλες και ασφαλείς για παιδιά μικρής ηλικίας
- Πλαστικές χαμηλές τσουλήθρες για παιδιά μικρής ηλικίας
- Ντουλάπια/ Αποθήκη για τη φύλαξη του υλικού
- Χαμηλή πλαστική πισίνα
- Τούνελ από ύφασμα ή από μη τοξικό πλαστικό
- Αμμοδόχος/ κουβαδάκια/ φτυαράκια/ φόρμες κτλ.
- Ποδήλατα μικρά/ Αυτοκινητάκια που μπορεί να μπαίνουν μέσα και να οδηγούν με τα πετάλια / Συρόμενα παιχνίδια

Εικόνα 7.1.β

Εξοπλισμός (σπιτάκι - τσουλήθρα, αλογάκι) για βρέφη

ΕΙΔΗ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΓΙΑ ΝΗΠΙΑ (2:6-6 ΕΤΩΝ)

- Ξύλινα Παγκάκια/ Πάγκοι
- Κούνιες/ Τσουλήθρες/ Τραμπάλες
- Ξύλινη ή πλαστική κατασκευή με τσουλήθρα ή και σπιτάκι
- Ξύλινο Τρενάκι/ Κουνιστό αλογάκι/ Κουνιστό παπάκι
- Ντουλάπια/ Αποθήκη
- Τρέιλερ / Μικρή πισίνα
- Ξύλινα κουτιά
- Ξύλινα Βαρέλια σε διάφορα μεγέθη/ Πλαστικοί κύλινδροι
- Ανεμόσκαλες/ Όργανα αναρρίχησης/ Γέφυρα έλξεων/ Κορμοί ισορροπίας
- Αμμοδόχος/ Κουβαδάκια/ Φτυαράκια/ Φόρμες κτλ.
- Ποδηλατάκια/ Αυτοκινητάκια/ Καρότσια κούκλας

Εικόνα 7.1.γ

Εξοπλισμός (κούνιες - τσουλήθρα, τραμπάλα, όργανα αναρρίχησης) για νήπια

- Η **αυλή**, όπως ήδη αναφέρθηκε, πρέπει να έχει **πράσινο** και, αν είναι εφικτό, να είναι και δεντροφυτεμένη, με πεζούλια/ περάσματα ή πέτρινα δρομάκια ανάμεσα στο γκαζόν. Ο υπαίθριος αυτός χώρος θα πρέπει να είναι 500 τ.μ., περιφραγμένος με κάγκελα και με καγκελόπορτα βαμμένη με χαρούμενα χρώματα. Το πεζούλι της περίφραξης μπορεί να είναι βαμμένο ή και ζωγραφισμένο από τα ίδια τα παιδιά. Κάτω από τα δέντρα να υπάρχουν ξύλινοι κορμοί/ παγκάκια. Στο επόμενο κεφάλαιο θα αναφερθούμε αναλυτικά στις διάφορες γωνίες και εργαστήρια στα οποία θα απασχολούνται τα παιδιά.

Το πρώτο στάδιο στη διαδικασία του σχεδιασμού είναι η διενέργεια μιας ανάλυσης του χώρου για τον προσδιορισμό των προβλημάτων αλλά και των ευκαιριών που παρέχει. Παράγοντες που πρέπει να εκτιμούνται και να λαμβάνονται υπόψη στο σχεδιασμό είναι ο προσανατολισμός, οι θέες, οι επιθυμητές συνδέσεις και διαχωρισμοί μεταξύ των διαφόρων λειτουργιών της αυλής και του κτιρίου με τον περιβάλλοντα χώρο⁴¹

Εικόνα 7.1.δ
Σπιτάκι για την αυλή

Εικόνα 7.1.ε
Μικρή πισίνα

- Στο **βρεφικό τμήμα** μπροστά πρέπει να υπάρχει ένα **μπαλκόνι/ βεράντα**, για να βγαίνουν τα καροτσάκια ή τα ρηλάξ με τα βρέφη. Το έδαφος της βεράντας να είναι στρωμένο με μοκέτα - γκαζόν, για να μπορούν να μπουσουλάνε.
- Αν δεν υπάρχει ιδιαίτερος χώρος για να βγαίνουν έξω τα βρέφη, θα πρέπει να συνεννοούμεθα με τους συναδέλφους των υπόλοιπων τμημάτων, έτσι ώστε να μοιράσουμε το χρόνο παραμονής κάθε τμήματος στην αυλή. Δεν είναι λειτουργικό να βγαίνουν στην αυλή για παιχνίδια

41 Ταμουτσέλη 1992, 4

όλα τα τμήματα μαζί και ειδικά όταν αποτελούνται και από παιδιά διαφορετικών ηλικιών. Τα βρέφη (1-2:6 ετών) είναι στα πρώτα στάδια της κινητικής ανάπτυξης, δεν έχουν οριοθετηθεί ακόμα στο χώρο και είναι πολύ εύκολο να χτυπηθούν από τα μεγαλύτερα παιδιά που είναι πιο κινητικά και δραστήρια, αν βρίσκονται ταυτόχρονα σε ένα χώρο ελεύθερου παιχνιδιού και δράσης. Βέβαια, ακόμη κι αν τα τμήματα των παιδιών αποτελούνται από παιδιά παρόμοιας ηλικίας, καλό θα ήταν να μη βγαίνουν όλα τα τμήματα μαζί στην αυλή, αλλά να υπάρχει ένα πρόγραμμα κατανομής του χρόνου παραμονής των παιδιών στην αυλή. Όταν βρίσκονται ταυτόχρονα πολλά παιδιά στον ίδιο χώρο, και τα παιδιά δεν έχουν την απαιτούμενη ελευθερία κινήσεων που χρειάζονται και εμείς δεν μπορούμε να τα επιβλέψουμε όπως πρέπει.

- Σε διάφορα σημεία της αυλής πρέπει να βρίσκονται **καλάθια σκουπιδιών** και αν είναι εφικτό, σε κάποιο απόμακρο σημείο να υπάρχουν και κάδοι ανακύκλωσης χαρτιού/ γυαλιού κτλ. για να δίνουμε στα παιδιά ερεθίσματα για την περιβαλλοντική τους εκπαίδευση.
- Δεν είναι εύλογο να γεμίζει η αυλή με σκόρπιες, μεμονωμένες κατασκευές που δεν έχουν καμιά σχέση με το χώρο. Ιδιαίτερα λειτουργικό είναι να **χωρίζεται η αυλή σε χώρους διαφορετικού μεγέθους και σχήματος** που να εξυπηρετούν διαφορετικές λειτουργίες, δίνοντας έτσι δυνατότητα για πολύμορφες και πολυποίκιλες δραστηριότητες. Πρέπει να είναι εξασφαλισμένη και μια διαβάθμιση στην κατανομή των διάφορων χώρων, έτσι ώστε να ελέγχεται και ο βαθμός ελευθερίας σχεδιασμού μιας δραστηριότητας αλλά και ο αυξανόμενος βαθμός δυσκολίας της.

Εικόνα 7.1.στ*Εξοπλισμός για παιχνίδι στην αυλή*

- Σημαντικό είναι να υπάρχει **υπόστεγο** όπου τις βροχερές μέρες θα μπορούν τα παιδιά να παίζουν, χωρίς να είναι αναγκασμένα να μένουν συνέχεια μέσα στο Βρεφονηπιακό Σταθμό. Σ' αυτό το χώρο μπορεί να πραγματοποιούνται διάφορες δραστηριότητες ψυχοκινητικής και φυσικής αγωγής.

"Δραστηριότητες που μπορεί να περιλαμβάνονται σ' αυτόν το χώρο (εξωτερικός χώρος) είναι παιχνίδι με κούνιες, τραμπάλες, τσουλήθρες, παιχνίδι στην αμμοδόχο, κηπουρική, φροντίδα και παιχνίδι με ζώα (ποντίκια, κουνέλια), ποδηλασία, ξυλουργική, ήσυχες δραστηριότητες ("ανάγνωση" βιβλίων, ζωγραφική, ακρόαση μουσικής), ειδικές δραστηριότητες (παιχνίδι με τη λάσπη, το χιόνι, πικ-νικ) κ.α.⁴²

7.2 Οργάνωση Γωγιών - Εργαστηρίων και Δραστηριοτήτων σε Ανοιχτούς Χώρους

Εικόνα 7.2.α

Η χαρά του παιχνιδιού στον ανοιχτό χώρο είναι χαραγμένη στο πρόσωπο κάθε παιδιού

7.2.1 Οργάνωση γωγιών σε εξωτερικούς ανοιχτούς χώρους

Στη χώρα μας λόγω των κλιματολογικών συνθηκών δίνεται η ευκαιρία να περνάμε αρκετές μέρες του χρόνου σε εξωτερικούς-ανοιχτούς χώρους. Έτσι και στο Βρεφονηπιακό Σταθμό τα παιδιά μπορούν να παίζουν στην αυλή τις περισσότερες μέρες του χρόνου.

Εικόνα 7.2.1α
Τα παιδιά παίζουν στην αυλή

Θα πρέπει λοιπόν να μην αφήνουμε ανεκμετάλλετους τους εξωτερικούς χώρους, αλλά να τους διαμορφώνουμε κατάλληλα, ώστε να προσφέρουμε στα παιδιά ποικίλα ερεθίσματα και δυνατότητες για αυθόρμητες δραστηριότητες. Με την κατάλληλη λειτουργική οργάνωση των εξωτερικών χώρων τα παιδιά θα απασχολούνται εποικοδομητικά και δημιουργικά τις ώρες που θα βρίσκονται εκεί.

Αυτό που είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τον εξωτερικό χώρο είναι η ύπαρξη του παιχνιδότοπου όπου λαμβάνει χώρα το κινητικό, το κοινωνικό και το γνωστικό παιχνίδι. Πρόκειται για όλα εκείνα τα παιχνίδια αναρρίχησης και εξάσκησης της δύναμης και της αντοχής όπου το παιδί ενεργώντας με όλο του το σώμα και εντοπίζοντας τις αλληλεπιδράσεις με τα άλλα παιδιά αλλά και με τα αντικείμενα εξασκείται στην επίλυση προβλημάτων και οδηγείται στην εξερεύνηση και ανακάλυψη του γύρω κόσμου. Πάνω απ' όλα για την αποφυγή ατυχημάτων είναι απαραίτητη η σωστή μελέτη και οργάνωση υποδοχής του χώρου. Ήδη υπάρχει μια μεγάλη ποικιλία παιχνιδοκατασκευών στο εμπόριο, του οποίου η επιλογή αφήνεται στην ευχέρεια του/της βρεφονηπιοκόμου.

Εικόνα 7.2.1β

Υλικό για ελεύθερες ή οργανωμένες δραστηριότητες

Ως επί το πλείστον, όσον αφορά το παιχνίδι και τις δραστηριότητες στην αυλή, είναι επιθυμητή η διαμόρφωση του εξωτερικού χώρου σε γωνιές και εργαστήρια που περιγράψαμε στα προηγούμενα κεφάλαια.

Οι γωνιές που μπορούμε να οργανωθούν είναι οι εξής:

7.2.1.1. Γωνιά νερού

Στόχοι της Γωνιάς Νερού

- Επαφή και παιχνίδι με το νερό
- Ανακάλυψη ιδιοτήτων του νερού
- Χαλάρωση, ηρεμία, διασκέδαση
- Γνωριμία με προμαθηματικές έννοιες
- Άσκηση οπτικοκινητικού συντονισμού και λεπτών κινήσεων.

Το νερό αποτελεί πάντα πολύ ελκυστικό και δυναμικό στοιχείο του τοπίου, μεταβαλλόμενο με τον καιρό και τις εποχές. Η ήρεμη επιφάνεια του συγκεντρωμένου νερού προσφέρει στο χώρο δροσιά, ηρεμία, αντανακλά το φως και τις φιγούρες των αντικειμένων μεγενθύνοντας το χώρο και προσδίδοντάς του ενδιαφέρον και μυστήριο. Αντίθετα το νερό σε κίνηση εκτός από την οπτική απόλαυση και τη δροσιά του παρέχει και ηχητική απόλαυση ικανοποιώντας συγχρόνως περισσότερες από της μιας αισθήσεις⁴³.

Οργάνωση γωνιάς νερού για νήπια

Για τους στόχους, την οργάνωση, τον εξοπλισμό και τη λειτουργία αυτής της γωνιάς ισχύουν όλα όσα έχουμε αναφέρει στη διαμόρφωση της γωνιάς αυτής στον εσωτερικό χώρο. Τα σκεύη και τα υλικά της μπορούν εύκολα να μεταφερθούν στον εξωτερικό χώρο και να αφήνουμε τα παιδιά να παίζουν ανενόχλητα, χωρίς το φόβο να λερώσουν ή να ρίξουν νερά στο πάτωμα.

Σε γενικές γραμμές το υλικό που χρησιμοποιούμε σ' αυτή τη γωνιά είναι διάφορα αντικείμενα για άδειασμα και γέμισμα (κουβάδες, ποτιστήρια), αντικείμενα που επιπλέουν (φελλοί, πλαστικά παιχνίδια, κτλ) και ό,τι άλλο μπορεί να ενισχύσει το παιδί στο συμβολικό παιχνίδι (καραβάκια, νερόμυλοι, κούκλες).

43 Τσαμουτσέλη 1992, 14

Εικόνα 7.2.1.1α
Τα παιδιά παίζουν με το νερό

Επιπλέον, κατά τους καλοκαιρινούς μήνες μπορούμε να προσθέσουμε μια παιδική πλαστική στρογγυλή πισίνα που θα προσφέρει διασκέδαση και αγγαλλίαση στα παιδιά. Δίνουμε στα παιδιά διάφορα πλαστικά παιχνίδια και κουβαδάκια και τα αφήνουμε να παίζουν και να γνωρίσουν τις ιδιότητες του υγρού στοιχείου. Μέσα από το παιχνίδι και τον ενθουσιασμό τονώνεται η αυτοπεποίθηση τους και μειώνονται τυχόν φόβοι που μπορούν να έχουν για την επαφή με το νερό. Όσο διαρκεί το παιχνίδι στην πισίνα, θα πρέπει να βρισκόμαστε σε κοντινή απόσταση και να επιβλέπουμε τα παιδιά.

Οργάνωση γωνιάς νερού για βρέφη

Μπορούμε να οργανώσουμε μια γωνιά νερού και για τα βρέφη (1-2:6 ετών), για να έχουν μια πρώτη επαφή με το υγρό στοιχείο. Πιο συγκεκριμένα, τους ζεστους μήνες μια πολύ ευχάριστη δραστηριότητα για τα βρέφη είναι το παιχνίδι με το νερό σε μια χαμηλή μικρή πισίνα, όπως περιγράψαμε παραπάνω για τα μεγαλύτερα παιδιά. Ακόμα και μια φαρδιά πλαστική λεκάνη μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μικρή πισίνα. Το βρέφος γνωρίζει έτσι το νερό με όλο του το σώμα και τις αισθήσεις του (ακούει τους παφλασμούς, δοκιμάζει τη γεύση του, αισθάνεται την υφή του και βλέπει τη διαφάνειά του). Μέσα από το παιχνίδι εξοικειώνεται με το νερό και ξεπερνάει τυχόν φόβους που μπορεί να έχει γι' αυτό. Για όση ώρα βρίσκονται τα βρέφη στην πισίνα μπορούμε να τους δώσουμε ως υλικό για να παίζουν πλαστικά παιχνίδια που επιπλέουν, μικρά πλαστικά δοχεία διαφορετικού μεγέθους, κόσκινα, κτλ. Τα αφήνουμε να ανακαλύψουν μόνο τους τις ιδιότητες και τις σχέσεις μεταξύ των αντικειμένων, αλλά παραμένουμε πάντα σε κοντινή απόσταση και τα επιβλέπουμε.

Εικόνα 7.2.1.1β
Μπάνιο στην πισίνα για τις ζεστές μέρες

7.2.1.2. Γωριά άμμου

Στόχοι της Γωρίας Άμμου

- Επαφή και παιχνίδι με την άμμο
- Ανακάλυψη ιδιοτήτων της άμμου
- Χαλάρωση, ηρεμία, διασκέδαση
- Γνωριμία με προμαθηματικές έννοιες
- Άσκηση οπτικοκινητικού συντονισμού και λεπτών κινήσεων.

Η άμμος αποτελεί ένα πολύ καλό υλικό για τους πρώτους πειραματισμούς του παιδιού. Από τη μια ρέει σαν υγρό και από την άλλη, αν τα παιδιά της προσθέσουν νερό, την πλάθουν και φτιάχνουν ό,τι σχήματα θέλουν.

Σύμφωνα με την Dora Kalff (1989)⁴⁴: "Το παιχνίδι με την άμμο προσφέρει στα παιδιά αυτοπεποίθηση και σιγουριά, καλλιεργεί τη φαντασία τους, βοηθάει στην ανάπτυξη της λογικομαθηματικής σκέψης και της γλώσσας και επιπλέον έχει διαπιστωθεί ότι βοηθάει στην ψυχική ισορροπία και έχει θεραπευτικές επιδράσεις σε παιδιά με διάφορα προβλήματα συμπεριφοράς".

44 Σίβροπούλου 1999, 94.

Στη γωνιά της άμμου μπορούν να παίξουν και τα βρέφη και τα νήπια.

Σε αυτή τη γωνιά η οργάνωση, ο εξοπλισμός και οι προτεινόμενες δραστηριότητες δε διαφοροποιούνται ανάλογα με την ηλικία των παιδιών, γιατί το παιχνίδι εδώ είναι τελείως ελεύθερο και τα παιδιά πειραματίζονται και αυτοσχεδιάζουν μόνα τους. Επιπλέον δεν υπάρχουν αναπτυξιακοί περιορισμοί που να εμποδίζουν τα βρέφη από το παιχνίδι τους με την άμμο. Αυτό μπορούμε εύκολα να το κατανοήσουμε, αν φέρουμε στο μυαλό μας εικόνες από παιχνίδια παιδιών το καλοκαίρι στην παραλία.

Για την οργάνωση της γωνιάς μπορούμε να κατασκευάσουμε ένα **σκάμμα στην αυλή**, το οποίο όμως θα πρέπει να έχει σκέπασμα για να μην πηγαίνουν οι γάτες, όταν ο Βρεφονηπιακός Σταθμός είναι κλειστός. Αντί για σκάμμα μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε μια λεκάνη παρόμοια με αυτήν της γωνιάς νερού, που θα τη γεμίσουμε με άμμο (**αμμοδόχος**) ή ακόμα και με άλλο υλικό, όπως ρύζι, πριονίδια κτλ.

Εικόνα 7.2.1.2.α

Αμμοδόχος

Στο εμπόριο κυκλοφορούν και λεκάνες με ενδιαμέσο χώρισμα, ώστε να μπορούμε να βάλουμε άμμο από τη μια μεριά και νερό από την άλλη.

Ως υλικά και εργαλεία μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε:

Κουβαδάκια, φτυάρια, σκουπάκια, τσουγκράνα, φορμάκια, κουπ-πατ, ανατρεπόμενα φορτηγά για τη μεταφορά της άμμου, κόσκινα, κουτάλες, ποτιστήρια, σπάτουλες, σουρωτήρια, χωνιά. Επίσης τα παιδιά μπορούν να φέρουν από την τάξη διάφορα πλαστικά παιχνίδια (ζώα, αυτοκίνητα, δέντράκια, ανθρώπους, κτλ.) ανάλογα με το τι θέλουν να φτιάξουν.

Τόσο η γωνιά του νερού όσο και η γωνιά της άμμου δεν ενοχλεί αν βρίσκονται δίπλα σε άλλες θορυβώδεις γωνιές και δε χρειάζεται να τις περιφράξουμε με διαχωριστικό, καθώς τα παιδιά παραμένουν προσηλωμένα στο παιχνίδι με το υλικό του νερού και της άμμου και είναι σχεδόν αδύνατο να τους αποσπάσει κανείς την προσοχή.

Εικόνα 7.2.1.2β
Υλικά και εργαλεία για την άμμο

Προτεινόμενες δραστηριότητες

- ☆ Παίζοντας τα παιδιά ανακαλύπτουν τις διαφορετικές ιδιότητες της άμμου. Ρέει μέσα από τα κόσκινα και τα σουρωτήρια, όταν είναι στεγνή, και, αν της βάλουν νερό, μπορούν να φτιάξουν τα πολύ γνωστά "πιτάκια".
- ☆ "Χτίζουν" διάφορες κατασκευές με την άμμο. Στην παραλία πολλές φορές έχουμε παρατηρήσει τα παιδιά να φτιάχνουν κάστρα, σπίτια, βουνά, λίμνες κτλ. με την άμμο. Έτσι και στην αμμοδόχο βρέχουν την άμμο και με τα εργαλεία τους δημιουργούν. Σε αυτές τις αυτοσχέδιες κατασκευές μπορούν να προσθέσουν και τα πλαστικά παιχνίδια που θα έχουν φέρει από την τάξη και να οδηγηθούν σε ένα συμβολικό παιχνίδι.

Εικόνα 7.2.1.2γ
Παίζοντας με την άμμο

- ☆ Παίρνουν άμμο, την ανακατεύουν με το νερό και φτιάχνουν διάφορα σχήματα χρησιμοποιώντας τις φόρμες και τα κουβαδάκια ή πλάθοντάς την.
- ☆ Παίζουν με τη στεγνή άμμο και παρατηρούν πώς κυλάει από τα κόσκινα και τα σουρωτήρια ή πώς μπορεί να γυρίσει μια ρόδα νερόμυλου όπως το νερό.
- ☆ Βρέχουμε ελαφρά την άμμο και πατάμε την παλάμη δυνατά επάνω, ώστε να κάνουμε ένα αποτύπωμα. Κάνουν και τα υπόλοιπα παιδιά και μετά συγκρίνουμε για να δούμε ποιος έκανε το μεγαλύτερο.
- ☆ Σκάβουμε με τα φτυάρια και κάνουμε λιμνούλες.

7.2.1.3 Γωριά κήπων

Στόχοι Γωριάς του Κήπου

- Παρατήρηση μεταβολών της φύσης
- Ανάπτυξη υπευθυνότητας και πρωτοβουλίας
- Εμπλουτισμός γνώσεων και λεξιλογίου
- Εισαγωγή σε μαθηματικές, γραφικές και αναγνωστικές έννοιες
- Καλλιέργεια σεβασμού και αγάπης για το φυσικό περιβάλλον
- Ευαισθητοποίηση των παιδιών στην περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Σ' αυτή τη γωνιά απασχολούνται τα νήπια, τα οποία συμμετέχουν και φροντίζουν υπεύθυνα τα φυτά, παρατηρώντας τις μεταβολές της φύσης στις διάφορες εποχές του χρόνου. Έτσι, εμπλουτίζονται οι γνώσεις και

το λεξιλόγιο τους, νιώθουν υπευθυνότητα αλλά και ικανοποίηση για το μεγάλωμα των φυτών, έρχονται σε επαφή με προμαθηματικές, προγραφικές και προαναγνωστικές έννοιες και αποκτούν σεβασμό για το φυσικό περιβάλλον.

Εικόνα 7.2.1.3α
Επαφή του παιδιού με τη φύση

Η γωνιά αυτή μπορεί να οργανωθεί σε ένα τμήμα της αυλής όπου τα παιδιά θα φυτεύουν και θα παρατηρούν την ανάπτυξη των φυτών και θα συνειδητοποιούν τις ανάγκες τους σε φως, νερό και θερμοκρασία. Το πρώτο βήμα είναι η βελτίωση της δομής, υψής και γονιμότητας του εδάφους που ενισχύεται με το σκάλισμα του χώματος και τον εμπλουτισμό του, αν χρειάζεται, με χώμα του εμπορίου. Κατόπιν πρέπει να προσέξουμε τη διαμόρφωση του χώρου και το σχέδιο που θα δώσουμε στον κήπο. Ενώ οι ενήλικες προτιμάμε ένα δομημένο γεωμετρικά χώρο τα παιδιά τον προτιμούν πιο ελεύθερο. Αυτό δε σημαίνει ότι θα είναι όλα σκόρπια. Ένα τέτοιο προτεινόμενο σχέδιο είναι το σχήμα του σταυρόλεξου με δρομάκια στο ενδιάμεσο, προκειμένου να έχουν παντού πρόσβαση τα παιδιά αλλά και δίνοντας τη δυνατότητα, καθώς είναι χωρισμένο σε τεμάχια κάθε ομάδα παιδιών να είναι υπεύθυνη για ένα, τεμάχιο. Σε καθένα φυσικά απ' αυτά τα τεμάχια μπορούμε να καλλιεργήσουμε και διαφορετικά είδη φυτών (λαχανικά, λουλούδια, αρωματικά φυτά)⁴⁵.

45 βλ. Ταμουτσέλη 1992

Ως **υλικά και εργαλεία** μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε:

- Γλάστρες σε διάφορα μεγέθη και σχήματα
- Πλαστικά μπουκάλια ή λεκάνες που θα χρησιμεύσουν ως γλάστρες
- Σύνεργα κηπουρικής (φτυάρι, σκαλιστήρι, τσάπα, ποτιστήρι, ψεκαστήρι)
- Σπόρους, κουκούτσια φρούτων, βολβούς, όσπρια.

Προτεινόμενες δραστηριότητες

- ☆ Τα παιδιά ικανοποιούνται και χαίρονται με τα φυτά που μεγαλώνουν με γρήγορους ρυθμούς. Έτσι μπορούμε να φυτέψουμε σε γλάστρες φυτά με γρήγορη ανάπτυξη και να παρατηρήσουμε το μεγάλωμα τους, όπως διάφορα αναρριχητικά, ηλίανθος, κτλ.
- ☆ Επίσης τα παιδιά ευχαριστιούνται πολύ, όταν μπορούν και τρώνε αυτά που, φυτεύουν. Αυτό αποτελεί και μια πολύτιμη γνώση για τον κύκλο της ζωής και της διατροφικής αλυσίδας. Μπορούμε να φυτέψουμε φασόλια, φράουλες και ντομάτες, τα οποία μεγαλώνουν γρήγορα, κάνουν άφθονους καρπούς και μπορούμε να τα φάμε όταν ωριμάσουν.
- ☆ Φυτεύουμε κουκούτσια ή σπόρους από φρούτα που φάγαμε (πορτοκάλι, πεπόνι, ακτινίδια, ροδάκινο, κτλ) και παρακολουθούμε πώς γίνεται ένα δέντρο.
- ☆ Μαθαίνουμε πώς να χρησιμοποιούμε τα διάφορα εργαλεία κηπουρικής.
- ☆ Φροντίζουμε μόνοι μας τα φυτά και παρακολουθούμε τις ανάγκες τους σε φως, νερό και θερμοκρασία.
- ☆ Κάνουμε διάφορους πειραματισμούς με τα φυτά και μετά συζητάμε στην τάξη. Παίρνουμε γλάστρες με φυτά στο ίδιο στάδιο ανάπτυξης και καλύπτουμε τη μία γλάστρα, ώστε το φυτό να μη το βλέπει ήλιος και φως. Μετά από λίγες μέρες καλύπτουμε και συγκρίνουμε το ένα φυτό με το άλλο. Αυτού του είδους οι πειραματισμοί προσφέρουν κατάλληλες ευκαιρίες για συζητήσεις σχετικά με την αναπνοή, την φωτοσύνθεση και τις ανάγκες των φυτών.
- ☆ Μπορούμε να διαμορφώσουμε ένα μικρό κήπο με σύνθεση διάφορων φυτών, βραχάκια, χαλίκια, κτλ.

7.2.1.4 Γωνιά μικρών ζώων

Στόχοι Γωνιάς Μικρών Ζώων

- Εμπλουτισμός γνώσεων και λεξιλογίου
- Ανάπτυξη υπευθυνότητας και αυτοπεποίθησης
- Θετική συναισθηματική ανάπτυξη
- Χαλάρωση και ηρεμία.

Αν το επιτρέπει η έκταση του χώρου, μπορούμε σε ένα τμήμα της αυλής να διαμορφώσουμε μια γωνιά μικρών ζώων, η οποία οργανώνεται για ελεύθερες και οργανωμένες δραστηριότητες των νηπίων και ως χώρος επίσκεψης και γνωριμίας με τη φύση για τα βρέφη, εφόσον τα βρέφη δε μπορούν ακόμα να αναλάβουν την φροντίδα και την περιποίηση άλλων ζωντανών οργανισμών. Τα παιδιά αγαπούν πολύ τα κατοικίδια ζώα και μαθαίνουν πολλά μέσα από τη φροντίδα και την παρατήρησή τους. Νιώθουν ότι υπάρχουν και άλλοι οργανισμοί, οι οποίοι χρειάζονται αγάπη, προστασία και φροντίδα για να ζήσουν. Έτσι αναπτύσσεται το αίσθημα της υπευθυνότητας και τονώνεται η αυτοπεποίθησή τους, έχοντας την αίσθηση ότι καταφέρνουν και φροντίζουν άλλους αδύναμους ζωντανούς οργανισμούς. Επιπλέον εμπλουτίζουν τις γνώσεις, το λεξιλόγιο και τις εμπειρίες τους εφόσον μαθαίνουν για τη συμπεριφορά, τις συνήθειες και τις ανάγκες των μικρών φίλων τους (τι τρώνε και πόσο, πότε τρώνε, πότε κοιμούνται, πώς τα καθαρίζουμε κτλ). Τέλος, η επαφή με τα ζώα βοηθάει πολύ τη συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών και τους προσφέρει χαλάρωση και ηρεμία.

Η **οργάνωση και ο εξοπλισμός της γωνιάς** εξαρτάται από τα ζώα που θα έχουμε. Για παράδειγμα αν έχουμε ένα σκύλο, χρειάζεται το σπιτάκι του, αν έχουμε κουνέλια ή χάμστερ, κατάλληλα κλουβιά κ.ο.κ.

Αυτό που θα πρέπει να προσέξουμε είναι "τα σπίτια" των ζώων να μπορούν να μετακινούνται εύκολα σε περίπτωση βροχής.

Ως **εργαλεία και υλικά** θα έχουμε τις τροφές τους, το νερό τους, κατάλληλα δοχεία και σκεύη για να τους βάζουμε νερό και τροφή, παιχνίδια για ζώα, βούρτσες για χτένισμα, ροκανίδι για τα χάμστερ, δοχείο με άμμο για τις γάτες.

Τα **ζώα** που θα έχουμε στη γωνιά θα πρέπει να είναι εμβολιασμένα και να παρακολουθούνται από κτηνίατρο. Επίσης, χρειάζεται τα παιδιά να εκπαιδεύονται στους κανόνες υγιεινής που ακολουθούν την επαφή με τα ζώα (πλύσιμο χεριών) για να αποφευχθούν τυχόν ασθένειες.

Εικόνα 7.2.1.4α

Φροντίζοντας τους μικρούς μας φίλους

Αυτές οι δύο γωνιές, του κήπου και των μικρών ζώων, χρησιμοποιούνται από τα νήπια τα οποία είναι υπεύθυνα και για τη φροντίδα και τη συντήρησή τους. Τα βρέφη επισκέπτονται παρ' όλα αυτά αυτές τις γωνιές, αποκτώντας έτσι μια αντίληψη του υλικού που υπάρχει στην αυλή αλλά και κάνοντας μια γνωριμία με τα διάφορα στοιχεία της φύσης.

Προτεινόμενες δραστηριότητες

- ☆ Μπορούμε να διαμορφώσουμε ένα μικρό ζωολογικό κήπο με σύνθεση διάφορων ζώων. Τα παιδιά αναλαμβάνουν υπεύθυνα το τάισμα και το πότισμα των ζώων, παρατηρούν τι και πότε το τρώνε και καταγράφουν με κώδικα πότε τα τάισαν.

- ☆ Μαθαίνουμε στο παιδί πώς να συμπεριφέρεται και πώς να παίζει με τα ζώα. Τα πολύ μικρά παιδιά πολλές φορές μεταχειρίζονται τα ζώα σαν παιχνίδι, με συνέπεια να τα πονούν και αυτά με τη σειρά τους αμυνόμενα να τα δαγκώνουν. Γι' αυτό θα πρέπει να διδάξουμε στα παιδιά ότι έχουν και τα ζώα τις προτιμήσεις τους, ότι δεν έχουν συνέχεια όρεξη για παιχνίδι, ότι δε θέλουν να τα ενοχλούμε, όταν τρώνε ή κοιμούνται κτλ. Μ' αυτόν τον τρόπο θα γνωρίσει το παιδί τις ανάγκες και τη συμπεριφορά των ζώων και θα μάθει να τα σέβεται.

Εικόνα 7.2.1.4β

Γιατί δε θέλουν να παίξουν μαζί μου;

- ☆ Δείχνουμε στα μεγαλύτερα παιδιά πώς γίνεται η καθαριότητα των ζώων και μετά τα αφήνουμε να τα αναλάβουν και εμείς επιβλέπουμε και τα βοηθάμε όπου μας το ζητήσουν.

7.2.2. Οργάνωση εργαστηρίων σε εξωτερικούς-ανοιχτούς χώρους

Με τη βοήθεια των παιδιών για τη μεταφορά του απαραίτητου υλικού από την τάξη μπορούμε να οργανώνουμε διάφορα εργαστήρια στην αυλή. Σχεδόν όλα τα εργαστήρια που πραγματοποιούμε στον εσωτερικό χώρο του Βρεφονηπιακού Σταθμού μπορούν να γίνουν και στην αυλή. Ο βασικός στόχος της οργάνωσης εργαστηρίων στον εξωτερικό χώρο είναι το παιδί να διευρύνει τη σκέψη του καθώς καλείται να λάβει υπόψη

του περισσότερα ερεθίσματα από το περιβάλλον, αλλά και να το βοηθήσει να αντιληφθεί σιγά σιγά τις διαστάσεις που μπορεί να πάρει ο κόσμος γύρω του και τι ρόλο μπορεί να παίξει το ίδιο στη διαμόρφωση του.

Όταν περιγράφαμε τα εργαστήρια σε προηγούμενο κεφάλαιο, αναφέραμε ότι οργανώνονται κυρίως για τα νήπια (2:6-6 ετών), εφόσον τα παιδιά μικρότερης ηλικίας δεν μπορούν να ακολουθήσουν ακόμα, λόγω των βιολογικών περιορισμών της ηλικίας τους, κατευθυνόμενες και οργανωμένες δραστηριότητες.

Εικόνα 7.2.2.α
Ζωγραφίζοντας στον κήπο

Έτσι λοιπόν μπορούμε:

- Πολύ εύκολα να μεταφέρουμε καβαλέτα, μπογιές και πινέλα και να δημιουργήσουμε ένα εργαστήριο εικαστικών στο υπαίθρο, όπου τα παιδιά θα έχουν πολλά καινούργια και διαφορετικά θέματα για να αποτυπώσουν στο χαρτί
- Να παίξουμε ένα θεατρικό παιχνίδι ή ένα σκετς έξω στην αυλή.
- Να πάρουμε μικροσκόπιο και μεγενθυτικούς φακούς από το εργαστήριο τεχνολογίας και να παρατηρήσουμε τη φύση.
- Να φτιάξουμε κώδικες-σύμβολα στο εργαστήριο γραφισμού και ανάγνωσης, για να ξέρουμε πότε τα φυτά μας χρειάζονται πότισμα.

Εικόνα 7.2.2.β

Πότε πότισα τελευταία φορά τα φυτά;

- Να σχεδιάσουμε συστήματα μέτρησης και καταγραφής της ανάπτυξης των φυτών οργανώνοντας ένα εργαστήριο μαθηματικών εννοιών.
- Να διοργανώσουμε υπαίθριο πάρτυ, να πάρουμε τα απαραίτητα υλικά και εργαλεία από το εργαστήριο μαγειρικής και να φτιάξουμε τoστ και πορτοκαλάδα για τα παιδιά.
- Να πάρουμε πηλό από το εργαστήριο εικαστικών και να βγούμε στην αυλή να φτιάξουμε πήλινες γλάστρες για τα φυτά μας.
- Επειδή ο εξωτερικός χώρος ενδείκνυται για κίνηση, μπορούν πολύ ωραία και χωρίς κόπο να πραγματοποιηθούν διάφορες κινητικές, ψυχοκινητικές και ρυθμικές δραστηριότητες. Καλό θα είναι να υπάρχει έξω υλικό για τον εξωτερικό χώρο, προκειμένου να μη λερώνεται το υλικό του εσωτερικού χώρου. Σ' αυτό το πλαίσιο οργανώνονται αθλοπαιδιές και ομαδικά παιχνίδια άμμιλλας και συναγωνισμού.

Εικόνα 7.2.2.γ

Υλικό για ψυχοκινητικές δραστηριότητες

- Έχοντας έναν τεράστιο χώρο στη διάθεσή τους τα παιδιά, ο/η βρεφονηπιοκόμος οργανώνει παιχνίδια διαδρομών, το παιχνίδι του κρυμμένου θησαυρού που βοηθούν το παιδί να ασχοληθεί με μαθηματικές σχέσεις και έννοιες.

Εικόνα 7.2.2.δ

Κατασκευή και οργανωμένη δραστηριότητα διαδρομών

Ήδη έχει αναφερθεί η άμεση σχέση και επαφή που θα πρέπει να έχουν ο εσωτερικός με τον εξωτερικό χώρο όχι μόνο όσον αφορά την διαρρύθμιση και τη λειτουργικότητά τους αλλά όσον αφορά και το πλαίσιο των δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, παρατηρώντας τα παιδιά τις αλλαγές της φύσης στον κήπο τους μπορούν να συζητήσουν στη γωνιά της συζήτησης το θέμα αυτό, ενισχύοντας έτσι τον προφορικό λόγο και εμπλουτίζοντας το λεξιλόγιό τους. Επιπλέον, εκτελώντας μια διαδρομή στον εξωτερικό χώρο μπορούν, εφόσον υπάρχει μια μακέτα, να αναπαραστήσουν αυτή τη διαδρομή εκεί που είναι ένα άλλο επίπεδο και στη συνέχεια να την αναπαραστήσουν σε φύλλο εργασίας. Πολλές φορές ο/η βρεφονηπιοκόμος παρατηρώντας τα παιδιά να παίζουν στον εξωτερικό χώρο παίρνει ιδέες για την εφαρμογή κάποιων εργαστηρίων βάσει των αναγκών και των δυνατοτήτων των παιδιών.

Κάθε φορά που οργανώνουμε ένα εργαστήριο στην αυλή, η προετοιμασία, η μεταφορά των απαραίτητων υλικών και εργαλείων καθώς και η τακτοποίηση και η φύλαξη των υλικών θα πρέπει να γίνεται από τα παιδιά. Από τη μία τα παιδιά χαίρονται να συμμετέχουν και να βοηθήνε στην οργάνωση και από την άλλη αποτελεί πολύ μεγάλη διευκόλυνση στη διεξαγωγή αυτών των δραστηριοτήτων.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Ο εξωτερικός χώρος του Βρεφονηπιακού Σταθμού θα πρέπει να είναι κατάλληλα διαμορφωμένος, ώστε να ικανοποιεί τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών αλλά και να προσφέρει ποικίλα ερεθίσματα και δυνατότητες για αυθόρμητες δραστηριότητες. Με αυτόν τον τρόπο τα παιδιά θα απασχολούνται εποικοδομητικά και δημιουργικά τις ώρες που βρίσκονται εκεί.

Εικόνα 7.2.ε

Ελεύθερες και οργανωμένες (ομαδικές και ατομικές) δραστηριότητες

Παρόμοια με τη διαμόρφωση του εσωτερικού χώρου μπορούμε και στον εξωτερικό χώρο να οργανώσουμε γωνιές και εργαστήρια, για να παίζουν και να πειραματίζονται τα παιδιά. Όπως είδαμε, οι γωνιές που μπορούμε να οργανώσουμε είναι η γωνιά νερού, η γωνιά άμμου, η γωνιά κήπου και η γωνιά των μικρών ζώων.

Όσον αφορά τα εργαστήρια, όλα τα εργαστήρια που λειτουργούν μέσα στην τάξη (μαγειρικής, εικαστικών, θεατρικού παιχνιδιού-δραματοποίησης, τεχνολογίας, γραφισμού, ανάγνωσης και μαθηματικών εννοιών) μπορούν να λειτουργήσουν και στην αυλή. Ο/η βρεφονηπιακόμος μαζί με τα παιδιά προετοιμάζουν, μεταφέ-

ρουν το υλικό και τα εργαλεία και φροντίζουν μετά την ολοκλήρωση των εργασιών για τη φύλαξη των υλικών και εργαλείων και την τακτοποίηση του χώρου.

Οι δραστηριότητες στον εξωτερικό χώρο δίνουν την ευκαιρία στα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τη φύση, να εκφραστούν και να κινηθούν με τρόπο που δεν μπορούν στον εσωτερικό χώρο (να τρέξουν, να πηδήσουν, να σκάψουν, να κινηθούν κ.λπ.)....⁴⁶

---

46 Ντολιοπούλου 2000, 171

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑΚΟ ΜΕΡΟΣ**Υποκεφάλαιο 7.1**

1. Τι θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το προσωπικό για τη διαμόρφωση και τον εξοπλισμό του εξωτερικού χώρου;
2. Ποια είδη εξοπλισμού χρειάζονται στην αυλή για τα μικρότερα παιδιά (1-2:6 ετών);
3. Ποια είδη εξοπλισμού χρειάζονται στην αυλή για τα μεγαλύτερα παιδιά (2:6-6 ετών);
4. Παρατηρήστε και καταγράψτε τον εξοπλισμό και τη διαρρύθμιση του Βρεφονηπιακού Σταθμού που κάνετε πρακτική άσκηση όσον αφορά τον εξωτερικό χώρο (αυλή). Ανταποκρίνεται στην ηλικία, τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των παιδιών, σύμφωνα με τα όσα έχουν αναφερθεί στη θεωρία; Συζητήστε στην τάξη τις παρατηρήσεις σας.
5. Σε συνέχεια της προηγούμενης εργασίας και βάσει των όσων έχουν αναφερθεί στη θεωρία, κάντε τις δικές σας προτάσεις για την καλύτερη διαρρύθμιση του εξωτερικού χώρου.

Υποκεφάλαιο 7.2

1. Ποιες γωνιές μπορούν να διαμορφωθούν στον εξωτερικό χώρο ενός Βρεφονηπιακού Σταθμού;
2. Ποια εργαστήρια μπορούν να διαμορφωθούν στον εξωτερικό χώρο ενός Βρεφονηπιακού Σταθμού;
3. Ποιοι είναι οι στόχοι που επιτυγχάνονται με την οργάνωση μιας γωνιάς νερού στην αυλή του Βρεφονηπιακού Σταθμού;
4. Πώς μπορεί να οργανωθεί μια γωνιά νερού στην αυλή του Βρεφονηπιακού Σταθμού για βρέφη;
5. Πώς μπορεί να οργανωθεί μια γωνιά νερού στην αυλή του Βρεφονηπιακού Σταθμού για νήπια;
6. Στο Βρεφονηπιακό Σταθμό που κάνετε την πρακτική σας άσκηση οργανώστε μια γωνιά νερού για βρέφη. Καταγράψτε τη διαδικασία οργάνωσης και τα βήματα που ακολουθήσατε. Περιγράψτε τα υλικά που θα χρησιμοποιήσετε και τις πηγές προέλευσής τους.
7. Ποιοι στόχοι επιτυγχάνονται με την οργάνωση μιας γωνιάς άμμου στον εξωτερικό χώρο του Βρεφονηπιακού Σταθμού;

8. Πώς μπορεί να οργανωθεί μια γωνιά άμμου στην αυλή του Βρεφονηπιακού Σταθμού; Τι υλικά και τι εργαλεία θα χρειαστούν;
9. Διαφέρει η οργάνωση και ο εξοπλισμός της γωνιάς άμμου σε σχέση με την ηλικία των παιδιών;
10. Σκεφτείτε και σχεδιάστε την οργάνωση μιας γωνιάς άμμου με άχρηστο υλικό. Πώς θα την οργανώσετε, τι βήματα θα ακολουθήσετε, τι υλικά θα χρησιμοποιήσετε και από πού θα τα προμηθευτείτε. Συλλέξτε το υλικό που θεωρείτε απαραίτητο και παρουσιάστε το στην τάξη.
11. Στο Βρεφονηπιακό Σταθμό που κάνετε την πρακτική σας άσκηση οργανώστε μια γωνιά άμμου. Καταγράψτε τη διαδικασία οργάνωσης και τα βήματα που ακολουθήσατε. Περιγράψτε τα υλικά που θα χρησιμοποιήσετε και τις πηγές προέλευσής τους.
12. Ποιοι στόχοι επιδιώκονται με την οργάνωση μιας γωνιάς κήπου στον εξωτερικό χώρο του Βρεφονηπιακού Σταθμού;
13. Πώς μπορεί να οργανωθεί μια γωνιά κήπου στην αυλή του Βρεφονηπιακού Σταθμού; Τι βήματα θα ακολουθηθούν; Ποια υλικά και εργαλεία θα χρησιμοποιηθούν;
14. Στο Βρεφονηπιακό Σταθμό που κάνετε την πρακτική σας άσκηση οργανώστε μια γωνιά κήπου με τη συνεργασία των γονέων. Καταγράψτε τη διαδικασία οργάνωσης και τα βήματα που ακολουθήσατε. Περιγράψτε τις δυσκολίες που συναντήσατε και πώς τις αντιμετωπίσατε.
15. Εφόσον έχετε οργανώσει μια γωνιά κήπου στην αυλή του Βρεφονηπιακού Σταθμού που κάνετε την πρακτική σας άσκηση, επιλέξτε μία από τις προτεινόμενες δραστηριότητες και πραγματοποιήστε τη στη γωνιά. Καταγράψτε τα βήματα και τη διαδικασία που θα ακολουθήσετε.
16. Ποιοι στόχοι επιδιώκονται με την οργάνωση μιας γωνιάς μικρών ζώων στην αυλή του Βρεφονηπιακού Σταθμού;
17. Πώς θα οργανωθεί μια γωνιά μικρών ζώων στην αυλή του Βρεφονηπιακού Σταθμού;
18. Σκεφτείτε και σχεδιάστε μια γωνιά μικρών ζώων που θα σας άρεσε για την αυλή ενός Βρεφονηπιακού Σταθμού. Καταγράψτε τα βήματα που θα ακολουθήσετε και τη διαδικασία οργάνωσης. Ποια ζώα θα συμπεριλάβετε; Τι υλικά και εργαλεία θα χρησιμοποιήσετε σύμφωνα με τα είδη των ζώων και τα όσα έχουν αναφερθεί στη θεωρία;
19. Στο Βρεφονηπιακό Σταθμό που κάνετε την πρακτική σας άσκηση οργανώστε μια γωνιά μικρών ζώων με τη συνεργασία των γονέων.

Καταγράψτε τη διαδικασία οργάνωσης και τα βήματα που ακολουθήσατε. Περιγράψτε τις δυσκολίες που συναντήσατε και πώς τις αντιμετωπίσατε.

20. Ποιοι είναι οι στόχοι που επιδιώκονται με την οργάνωση εργαστηρίων στην αυλή ενός Βρεφονηπιακού Σταθμού;
21. Πώς μπορούν να οργανωθούν εργαστήρια στον εξωτερικό χώρο του Βρεφονηπιακού Σταθμού;
22. Υπάρχει σχέση μεταξύ των δραστηριοτήτων του εσωτερικού χώρου του Βρεφονηπιακού Σταθμού και των δραστηριοτήτων του εξωτερικού χώρου;
23. Ποιοι συμμετέχουν στην προετοιμασία, οργάνωση και τακτοποίηση των εργαστηρίων;
24. Επιλέξτε ένα εργαστήριο από αυτά που έχουν αναφερθεί στο σχετικό κεφάλαιο και σκεφτείτε πώς θα το οργανώσετε στην αυλή με άχρηστο υλικό. Συλλέξτε το υλικό που θεωρείτε απαραίτητο. Καταγράψτε τα βήματα και τη διαδικασία που θα ακολουθήσετε. Φέρτε μαζί σας το υλικό και παρουσιάστε στην τάξη την εργασία σας
25. Επιλέξτε ένα εργαστήριο από αυτά που έχουν αναφερθεί στο σχετικό κεφάλαιο και σκεφτείτε πως θα το οργανώσετε στην αυλή του Βρεφονηπιακού Σταθμού που κάνετε πρακτική άσκηση με τη συνεργασία των γονέων. Καταγράψτε τα βήματα και τη διαδικασία που θα ακολουθήσετε, τις δυσκολίες που συναντήσατε και πώς τις αντιμετωπίσατε.

Στο Βρεφονηπιακό Σταθμό που κάνετε την πρακτική σας άσκηση σκεφτείτε και πραγματοποιήστε μια δραστηριότητα που να μπορεί να ξεκινήσει από ένα εργαστήριο του εξωτερικού χώρου του Βρεφονηπιακού Σταθμού να συνεχιστεί σε μια γωνιά ή εργαστήριο του εσωτερικού χώρου της τάξης. Καταγράψτε τα βήματα που θα ακολουθήσετε, τις δυσκολίες που συναντήσατε και πώς τις αντιμετωπίσατε.